

Reportaj: Mutlu CAN

Gule Mayera: ZONÊ XO RA AR MEKERÊ!

→ 4-5

Gule Mayera: “En heyatî, en muhîm o çîyo ke mordem zonê xo ra ar mekerê. Her ca de ebe zonê xo qesê bikero. Jû kî, pîya kêmiya ke kesê qarşiyê xo de vînenê, wa verê cû racero xo de bivîno.

Ge-ge program de mi rê telefon de vanê “Ti nişkîna zonê ma qesê bikerê yaw!” Peyniye de “yaw” kî esto. Ez kî van, no ca cayê mi nîyo, tapuya mi nîya. O keso ke mi ra rind qesê keno, wazeno mi ra dahîna rind bikero, ravêr bero, hurmetê mi ci rê esto. Wa bero. Hama wa bizano ke o ke ame îta seke ez îta vindena wa hênî vîndero. Teber de kî zonê xo qesê bikero...”

ROŞNA RA 6 KITABÊ KIRDKÎ

Weşanxaneyê Roşna ke Dîyarbekir de 2012 de dest bi weşanayîşê kitabên kerd, emser reyke de şeş kitabê kirdkî weşanayî. Bi no qayde bîy 28 kitabî ke Weşanxaneyê Roşna ra weşanîyenê. Nê şeş kitabê peyênî; didi kitabê şîfran, didi kitabê hîkayeyan, yew destan û yew zî derheqê zîwanî de yo.

→ 3

DI ZUREKERÎ

Namê ey Zalik o. Arêwanî hewt dewon o. Serron reyde ha inî karî dewom keno. Axayon, mîron û meşayîxon reyde werzen û roşeno. Yew pertalin o, şelwaronê ey ra hezar pîne kuweno. No Kirdane de çiqas qal û qirfî, fabl û estanekî û zurî vacîyeyê se, we zono.

Mistefa GOMAYIJ → 7

Golê Gerindalî, beynateyî/mabênê Çewlîg û Xarpêtî de ca gêna û sînorê Xarpêtî verê gole ra dest pêkeno. Gole rocawanê Çewlîgî de ya. Rocawan û rojhelatê Golê Gerindalî de qezayê Xarpêtî ra dewê Palî estî. Nê dewî nê yê: Xeylano Pîl, Xeylano Qic, Xeydmem û Aytek. Hîna cêr de zî Zoxpa û Zuvêr estê. Gole hetê Çewlîgî de manena û gîredayê Çewlîgî ya. Vakur û rojhelatê gole de dewê Çewlîgî ca gênî. Nê dewî nê yê: Metan, Dewa Cêrîn, Dewa Mîyanîn, Şawûn û Kuermûn.

Berzîya Golê Gerindalî derya/behr ra nizdîyê 2500 metre ya. Ti ewnîyenê gole ra ti fehm kenî ke na gole yew gola kraterî ya û verê cû yew koyo veşaye bîya la nika şîyo hown a.

Dormaleyê gole de hîrê hebî qilî berzî estî û na gole mîyanê nê qilan de ca gêna. Nê mintiqayan de nê qilan ra hîna berz ca çîn o û uca ra Palî ra hetanî Xarpêt, Darê Hênî ra hetanî Çewlîg her ca eyseno.

Teyna Çewlîg ra raharî wesayît şîno uca.

Golê Gerindalî

Aydin BATUR

Lebelê şîyayîşê ucayî zaf zor û zehmet o. Teyna hamnanî kam wexto ke varan nêvareno, rahar beno, zuwa o wext wesayît şîna uca. Rahar kerrayin o û zaf rampa yo. Tayê cayan de rampa 400-500 metre derg bena û wesayît nêşkena biveciyo. Uca Çewlîg ra nizdîyê 35

km dûrî yo û şîyayîşê ucayî nizdîyê yew saet anceno. Wusarî uca hîna beno rind labelê o wext wesayît nêşkena şîyero. Eger kes biwazo wisarî şîyero uca, o wext wesayît dewê Şawûn de parq keno û nizdîyê 10 km peya şîno û raseno uca.

Na gole ra mîyanê şarê ma de vanî “Gola Bêbin” û şarê nê cayan vano binî na gole çînî yo. Derheqî na gole de xeylê efsaneyî zî estî.

Herbê Şêx Seîdî de qomutanê cebheyê Xarpêtî Şêx Şerîf Efendî maxlubîyet ra dima xo dormaleyê Golê Gerindalî de nîmîto û pawîto. Uca de semedî îbadetî xo yew mescîdo qic zî viraşt. Labelê nika teyna xirbê nê cayî uca esta. Şêx Şerîf bajê nizdîyê ucayî de, Metan de te-

pîşya û dima zî Dîyarbekir de Mehkemeyê Îstîqlalî de hukmê îdam guret û îdam bi.

Golê Gerindalî berzîyê xo, rindîyê xo û henzar cis vil û vaşê xo ya yew cayo cennet o û ganî însan nê cayî bivîno.

Çolîg, 08.10.2014

EDÎTORÎ
RA

Roşan LEZGÎN

Kamî zindan ra ma rê mektube şawita yan zî merdîmanê înan adrese daya, ma hemîne rê *Ne-wepel* û *Şewçila* şawenê. Ê ke kitabî wazenê zî zaf ê. Qaso ke destê ma ra yeno, ma teksîr nê-kenê.

Zafê hepsîyan zî ma rê mesaj şawenê, minetkarîya xo îfade kenê, zerrîya ma weş kenê. Ma hemîne rê sipas kenê. La qismêk zî estê, bi raweya fermanî qisey kenê, ferman danê. Vanê, şo beşdarê filan çî bibe, filan karî bike, bêvan karî meke. Gama ke ez nê hawa çîyan wanena, tena xo rê peşmirîyena.

Ge-ge ê zî ma rê çî şawenê. Mesela, birêz Mehmed Yildirimî hûmara diyin ya kovara fanzîni *Ver bi Roc* şawita. Yew zî mektube nuşta. Mektuba xo de mi ra vano, "Ombaz, sanîrsam siyasal ve ideolojik hatta farklı noktalar-dayız. (...) Siyasal olarak farklı noktalarda olsak da bir noktada birleşiyoruz; bu da Zazakî/Kirmanckî dil çalışmaları alanıdır." Gama ke mi nê îfadeyî wendî zî ez xo rê peşmirîyaya. Çünke îfadeyê "farklı nokta" de "ötekileştirme" esto. Û xora nuqtaya ke ma resenê pê, ey gore, milîyet û

ziwanê ma nîyo, tena *xebata ziwani ser o* ya. Fehm û zîhnîyetê zafê sîyasîyanê ma wina yo!

Zafê mensubê rêxistinanê kurdan eynî sey xuyê eşîrtîya kane, wina kenê. Wazenî ellemeyê cîhanî be, yan zî yew dadî û yew babî ra be, tena seba ke ti rêxistinina ey ra nîyî, to "öteki" hesabeno. Çekuya "ombaz/heval"î zî manaya xo ya normale de nîya!

Da-vîst tarîfê neteweperwerîye estê; nînan ra neteweperwerîya ke tede nîjadperestî esta xirab a. La êyê bîni pozîtif ê, meşrû yê. Mi zî tim xo neteweperwer/kurdperwer dîyo; ez xo mîyanê tarîfê "neteweperwerîya medenî" de vînena. Û ez heme şarê xo ra, heme kurdan ra hes kena. Mi caran kurdî kategorîze nêkerdê, mi nêvato no *sayin o*, o bîni *xayin o*! Mi rê baş yan xirab, kurd kurd o; eke kurd bo, ma eynî gonî ra yê. Elîşêr û Zerîfa zî kurd ê, Rayber zî kurd o. Elîşêr û Zerîfa xora zanaye yê, qehreman ê. La mi ra bêro ez Rayberî cehalet ra, destê dişmenî ra vejena. Xulasa sey rêxistinan ez tu kurdî nêzerzena, înfaz nêkena, îmha nêkena. Endamê kamcîn rêxistine benê wa bibê, verara mi de cayê heme kurdan esto. Na mana de, fikr û sîyasetê mi sîyaset û îdeolojîya rêxistinanê kurdan gênê xo zere. Helbet însanbîyayîş zaf muhîm o la mi rê milîyet esas o; yani "benim ortak toktam" milîyet o.

Eke rêxistin, partî yan zî teşkî-

latêkê kurdan xizmetê kurdîtiye kenê, ez zî kena, tîya de "farklı nokta" çin a, ganî ma "farklı nokta" de nêbin. Ha, eke rêxistinî yan zî endamê rêxistinan xo ra şubhe kenê ke xizmetê millet û milîyetê xo de nîyê, a game hevalo delalî rast vano! Yanî kesê ke xizmetê welatê xo, milletê xo, milîyetê xo, nasnameyê xo, kultur, huner û edebîyatê xo kenê, helbet ma cîya nîyê. La ancî zî, bi vateyê înan "farklı noktada olsak da" ez înan nêzerzena, ez înan nêkena "öteki".

Yewna ferq mîyanê min û rêxistinan de esto. Ê tim vanê ma şarî xelisnenê, azad kenê. La çîyo ke aseno rêxistinî tena şarî dekenê binê kontrolê xo. Coka mi gore rêxistinan rê şar "arac" o, rêxistine "amac" a! La mi rê, şar bi xo amac o. Mesela, "zazakî" zî seba mi seke camêrd vano "dil çalışmaları alanı" nîya, mi rê "arac" zî nîya, "amac" bi xo ya.

Kovara fanzîni ke embazî mi rê şawita de gelek cumleyê ey xelet ê. La ez tîya de tena yewe ser o vindena. Wina nuşto: "Pawitişê ma no embazan ra zaf o." Tîya de xeletîya gramerî, ganî zemîrê îşaretî "no" ney "nê" bo, çünke çîyo ke îşaret beno zafhûmar o. Feqet esasê xo de mentiqê cumle tirkî yo. Yanî wazeno vajo "Bu arkadaşlardan beklentimiz çoktur." Coka zemîr zî wina yewhûmar (bu: no) şuxulnayo.

Çünke tirkî fikirîyeno! Gama ke ma cumleya ey açarnin tirkî ser, wina bena: "Bekleyişimiz/beklememiz bu arkadaşlardan çoktur." Wexto ke mi wend, mi wina fehm kerd ke "pawitişê" înan hevalan ra zêdeyêr o, hîna zaf o. Eke mi tirkî nêzanayne, mumkin nêbi ke ez bizanî ha se vano. Çünke "pawitişê" ma tirkî de beno "bekleme/bekleyiş", nêbeno "beklenti".

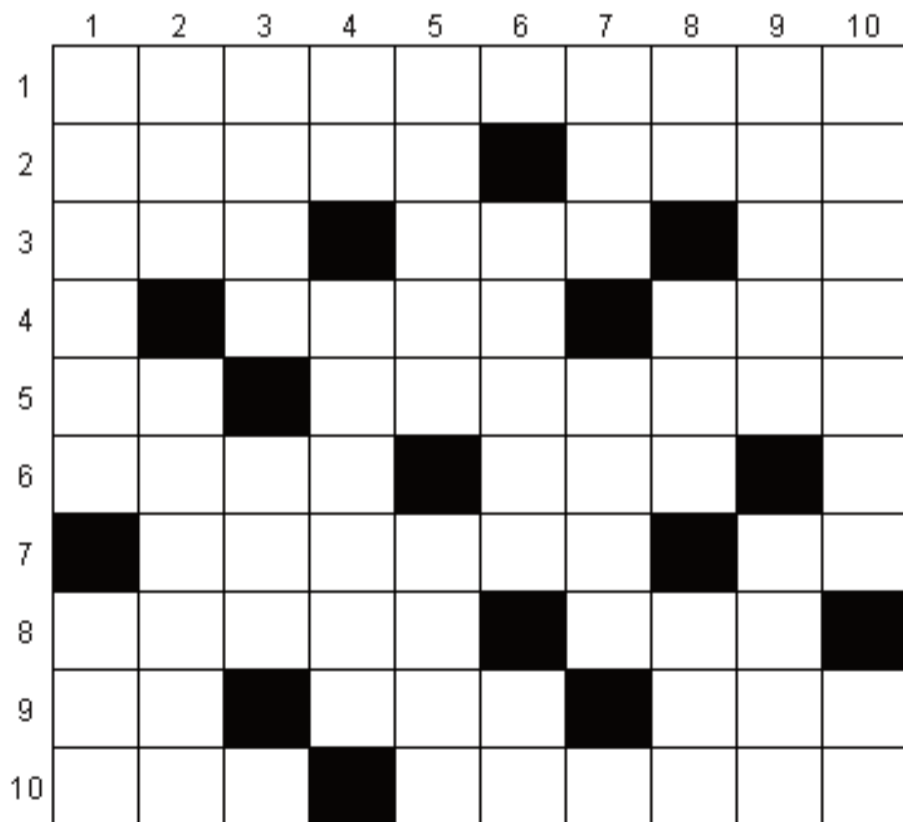
Baş o, yew îfadeyê winasî ziwane ma de senî vajîyeno? Ma eşkenê vajin "Nê hevalan ra hêvîya ma zaf a." "Ma nê hevalan ra zaf çî hêvî kenê." "Ma nê hevalan ra zaf çî pawenê." La tu kes nêvano "Pawitişê ma no embazan ra zaf o."

Camêrd vano, "... bir noktada birleşiyoruz; bu da Zazakî/Kirmanckî dil çalışmaları alanıdır." Ez vana, esas ma na nuqta de yew nîyê! Çünke çîyo ke o keno "dil çalışmaları" nîyo. Nika yew tirkî bi tirkî yew mektube yan yew nuşte binuso yan zî yew hikaye binuso, no beno "dil çalışmaları?" Mi gore "dil çalışmaları" yewna çî yo!

Nuştişê bi kurdî zî hem baş hem xirab o. Senî? Eke nuştiş rast bo, kokê xo ser o bo, baş o. Ney, eke xelet bo, sey qiseykerdişê turîstan bo, zararê xo esto.

Rêxistin û siyasat û îdeolojî zî wina yê. Eke rast bê, faydeyê xo esto, eke xelet bê, kokê xo zarar o.

X A Ç E P E R S

CORA-CÊR

1- Kitabo bimbarek yê cihudan - Keso bêziwan

2- Mabênê peroj/taştêre û şanî - Sele

3- Wucûd, beden - Sirr

4- Mîyanê "kîbr"î - Xerc, seba

9- Haceta doşanayîşî/donîrişî - Bi zazakî kovarek

10- Çiyê emserî, çîyo aîdê emserî - Sembolê erbîyumî

ÇEPA-RAST

1- Xanima Zaza Yadoyî (1929 de verî a, dima Yado şehîd benê.)

2- Otomobîle, wesaît - Cîhan, dinya

3- Candar, cande, ganî - Qazan, qazanek, qazik - Herfê bêvengî yê "şose"yî

4- Xaye, waştîş, armanc - Şayet, eger

5- Sembolê arsenîkî - Keso ke

çiyêk etud keno, etudkerdox

6- Xewf/xof, saw, tersayîş - (ters ra) Zibil, ziblûzebale

7- Keso ke pars/parsekiye keno - Herfê vengin yê "vana"

8- Tehm, ekil - Dêke, cinîya ke wextê domanardişî de bena ardimkare

9- Mîyanê "kate"yî - Remil - Atike, wake, waya pîle

10- Qewxa, pêrodayîş - Qilawuz, keso ke rayberîye keno

çiyêk pereyo ke xerc beno

5- Şaş, xetayin, yanîş - Bi înglîzkî "estare"

6- Menga payîzî ya verêne - Labelê, ema, feqet

7- Werd, nîmet - Dikeke, paling, silime

8- Mîyanê "kile" - Înad, rike, serehuşkîye - Pêr, pî, bawk

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	N	A	D	Î	R	E	U	C	A	
2	Î	L	A	H	Î	Y	A	T	M	
3	L	Î	F	P	A	T	Î	R	E	
4	U	E	M	E	L	E	E	Y		
5	F	E	Ê	L	E	E	M	E		
6	E	L	E	M	T	A	M	N		
7	R	E	S	A	M	Z	I	M	E	
8	Z	A	N	A	Y	E	N	E		
9	R	Î	E	Y	A	R	L	A		
10	E	Z	A	E	R	Î	W	A	N	

WEŞANXANEYÊ ROŞNA RA ŞEŞ KITABÊ KIRDKÎ

Weşanxaneyê Roşna ke Dîyarbekir de 2012 de dest bi weşanayîşê kitabanan kerd, emser reyke de şeş kitabê kirdkî weşanayî. Bi no qayde bîy 28 kitabî ke Weşanxaneyê Roşna ra weşanîyenê. Nê şeş kitabê peyênî; didi kitabê şîran, didi kitabê hîkayeyan, yew destan û yew zî derheqê zîwanî de yo.

1) **Dîwan**, kitabê şîran yê Mehmet Mehdi Özsoyî yo. Kitab 216 rîpelî yo û tede menzumeya “Mem û Zîna Kirdkî” û 66 şîrî estê. Mehmet Mehdi Özsoyî, destpêkê seranê 1970an de dest bi nuştîşê şîran kerdo, teqrîben hetanî seranê 2000an zî nuştê. Labelê şîrî xo nuştê û cayêk de nimitê. Mehmet Mehdi Özsoyî ke çileyê 2009î de şî rehmet, aşmêk verê mergê xo, heme muswedeyê şîranê xo teslîmê xanima xo keno. Dima, tutê ey heme şîranê eyê kirdkî teslîmê Roşan Lezgînî kenê. O zî demeyêko derg ser o xebitîno û dosyaya şîranê Mehmet Mehdi Özsoyî çape rê amade keno. Kitab de qismê “Vateyo Verên” û “Derheqê Şaîrî” de derg û dila behsê şîran û cûya şaîrî beno. Şîrî ey heme bi terzê hece û qafîye nusîyayê, coka **Dîwanê** ey seba edebîyatê klasîk yê kirdkî nimûneyo sereke yo.

2) **Axîne Min Welat**, kitabê şîran yê Mihanî Licokicî yo. Kitab 102 rîpelî yo û tede 41 şîrî, ancî destanê “Zembîlfiroş (Muradxanê Bayezîdî ra tercume)”, “Kalê Subhanîyan” û “Herê Awê (Feqîyê Teyran ra tercume)” estê. No kitabê

diyin yê Mihanî Licokicî yo. Verê cû ey **Mewlidê Kirdî** yê Xasî transkrîbe kerdbi, dima yew kitabê ey bi nameyê “Sanikan û Deyîranê Licê ra” Weşanxaneyê Vateyî ra weşanîyabi. Şîrî Mihanî Licokicî heme bi hece, wezn û qafîye yê. Kitabê ey seba edebîyatê ma yê terzê klasîkî nimûneyêko muhîm o.

3) **Memê Alan**, destanê kurdan o tewr namdar êdî bi kirdkî yo. Hetanî nika metno tewr kamil yê **Memê Alanî** hetê Roger Lescotî ra arêdîyabi. Kurdnaso fransîz Roger Lescotî bi fransîzkî yew vateyo verên zî ci rê nuştî û 1942 de Beyrut da weşanabi. Dima roşinvîrê kurdan o namdar Nûredîn Zazayî zîwanê destanê Memê Alan redakte kerdbi û bi analizêko hîra 1957 de Şam de newe ra weşanabi. Roşan Lezgîn û N. Celalî hem metnê destanê Memê Alan hem analizê Roger Lescotî û hem zî analizê Nûredîn Zazayî tercumeyê kirdkî kerdê. Kitab heme 224 rîpelî yo. Tercumeyê kirdkî yê destanê **Memê Alanî** belkî kurmanckî ra hîna estetîk û melodîk bîyo:

“Nişka ra zerrîya aye wirişte sey behran

Pêlan xwu eştêne sere ra heta bi lîngan

Ancî sere dartbi we derd û kulan

La neke sey verî, bêhêvî nêbî ameyîşê Memî ra;
padişayê kurdan”

4) **Solê Sûrî**, kitabê hîkayeyan yê Alî Beytaşî yo. Kitab 132 rîpelî yo û tede 21 hîkayeyî estê. **Solê Sûrî**, kitabê Alî beytaşî o diyin o; kitabê ey o verên “Şaîsmayîl” 2012 de Weşanxaneyê Vateyî ra weşanîyabi. Alî Beytaş destpêkê kitabê xo yê hîkayeyan de vano:

“Malimî zîwanê dayîka ma ma rê qedexê kerdbî. Çiqas ke keyberê sinife bîyêne a û malim kewtêne zereyê sinife, mi vengê dejê zereyê xo newe heşnêne. O şop, mi xo zereyê cehenemî de zanitêne. Mi waştê ke o kî bizano dejê zereyê mi. Lê ey qet nêzana. Wext vîyart, dejê zereyê mi xo çarna bi yew kulî. Kul zereyê mi de bî sey birînade kûre. Mi ke dest kerd ci û bi zonê xo nuşt, birîna zereyê mi xo çarna û mi rê bîye sey yew gula wisarî.”

5) **Estareyê Koyê Hesarî**, kitabê hîkayeyan yê İsmet Borî yo. Kitab 80 rîpelî yo û tede 15 hîkayeyî estê. No kitabê İsmet Borî yê diyin o, kitabê eyo verên “Vistonikê Dadîye Mi” 2013 de Weşanxaneyê Roşna ra weşanîyabi. İsmet Bor, hîkayeyanê xo de tebîet û cûya Çewlîgî ra, ancî welatê xerîbîye Almanya ra bi rengêko edebî manzarayan ano verê çimê ma:

“Koyê Hesarî hertim tarîyîya şewe de bi estarayanê xo yê keweyan paweyê ma bi. Ma çend vileyê ey çewt bikerdên zî o reyna ma ra hêrs nêbîyên. Tim bi huyayîş û esterayanê xo yê keweyan ma rê verarda xo akerdên. Ma embazê tenayîya ey bî. Wina ma de xo dîyên. Ser o estareyî, bin de zî ma, sey qijanê ey bî.”

6) **Dersê Zîwanî**, çapa diyine yê kitabê Roşan Lezgînî yo. No kitab reya verêne 2012 de ancî Weşanxaneyê Roşna ra weşanîyabi. No kitabê Weşanxaneyê Roşna yo tewr verên o ke miyanê di serran de reya diyine çap beno. Kitab 127 rîpelî yo, tede 21 dersî estê. Kitab de bi hawayê tewr pratîk, ders bi derse xusûsiyet, gramer û qaydeyê zîwanî yê kirdkî yenê musnayîş. Peynîya her derse de yew zî metnê wendişî esto. Dersê ke kitab de yê, verê cû demeyêko derg kursanê kirdkî de seba kursîyeran amade bîyê. Dima seba kitabî tenzîm bîyê.

HÎSÊ AŞIQÎ

Dilo BARGIRAN

Hênîyê eşqî ra mi wirdîs-wirdîs awe şimite
Ez bîyo serxoş

Lingî werpay gêrayo serî vewre de
Mi ra vîşêr her ca cemed
Her kes serdîn

Yew ez mendo halînê xo de veşnaye...

Gwînê mi girêyena
Lingê mi nêgînenî hardî re
Pêperran firrena asîman de

Pêlanê eşqî de ez bîyo vindî

Ez Mem nîyo

Çira na Zîn veng dana mi?

Tarî de binê kerrayan de ez gêrayo xo
Mi xo nêdî

Yan na dinyaya ez ca verdayo

Yan zî mi bar kerdo na dinyaya ra

Ferhengek

ariş (n): un için öğütülecek buğday vs.

bêrîkerdiş (n): özleme

bêtoşe, -îye: biçimsiz; şekilsiz

cenitiş (n): çalma (enstrüman vs.)

çand (n): kultur

çê (n): ev

dormale (n): çevre

fanzîn (n): genelde fotokopi şeklinde çoğaltılan amatör dergi

finâ: bir daha; yine, bir kez daha

hayîg, -e: uyanık

jan (n): 1.acı 2.hastalık

kaşkena (m): keşke

kêver (n): kapı; kapı önü

kewe (n): mavi

kovare (m): dergi

pertalin, -e: üstü başı yırtık pırtık olan

qeç, -e: çocuk

qom (qewm): kavim;

millet

rawe (m): kip

raweya fermanî: emir kipi

rêxistine (m): örgüt

sifte: ilk; ilk önce

siftekên, -e: önceki

şiware (m): ağıt (ağıt müziği)

têdust: birlikte, yan yana, beraber

vitiş (n): eleme

Mutlu Can: Eleqeyê to bi muzîkî senî dest pêkerd?

Gule Mayera: Serra 1996 de NÇM (Navenda Çanda Mezopotamya) de mi dest kerd ci. Koma Rojhelat de mi ca guret. Ma album vet. 1997 ra heta 2000î, mi mabênê Koma Asmîn de ca guret û uca de kî mi tembur cinit. Tayê cayû fetelîyayîmê; Tirkîya de xeylê konserê ma kî bî. 2001 de ez şîya Ewropa. Almanya de xora mi karê muzîkî dewam kerd. Uca hem muzîkî ser o gurîyo hem kî komela kirmancû de mi derse da domanû. Domanî uca de xeylê bî.

Çend serrî yê ke ti muzîkî ser o xebitîyena?

1996 de mi dest kerd ci. Heta na waxt zêdesenik karê muzîkî dewam ken. Çiyê rast kerî: A waxt mi wertê komû de ca guret. 2010 ra tepîya kî namê mi Gule Mayera wa. Gule Mayera, xoser o ez.

Ti kamcîn tewir muzîk virazena?

Ê mi, ma vanîmê “muzîkê etnîkî”. O çiyê ke wertê sarê ma de ca gureto, vengo ke sedawa ke wertê qomê ma de ca gureto ez ê vengî dima son. Wazeno vengê wertê qomê xo bîyarî têdust. Uca ra ke çiyê vecîya, o muzîkê min o. Nameyê ê muzîkî çik o ez nêzan hama o vengê min o. O muzîkê min o.

Bingehê muzîkê to folklorîk o yanî...

Heya, bingeyê xo xora folklorîk o. En zaf şiwari ênê vatene. Kilamê dergî vanîme ya. Zê vatena mi zobîna bena. Mesela, ez jû ornege bidî; jû şiware esta “Hewa Merxoyî” vanê. A şiware ebe vatena mi zobîna wa. Ez aye de qesanê peyênû tayîna derg kon, ge cawo ke jûyo bîn kerd derg ez uca de birnon. Çike gorê zerrîya mi ra ame. Yanî ez son qesa ser, qesa mi ra çî waşt, ez muzîkê xo hênî virazon.

Ti bi xo hem vana hem kî cenena. Ti kamcîn ensturumanan cenena?

Ravêr, hona ke ez Koma Rojhelat de bîyo tirkî vanê “flût”, mi cinitêne. Hama nika mi xo vîr ra kerd, nişkîna bicinî, cinitena xo xelê çetin a. Aye ra teber tembûr cinon. Xora vetena min û tembûr têdust der ê. Zobîna “percussion” vanê, zê dawil ê, înu kî şikin bicinî. Ravêr mi gîtar kî tayê cinito. Ez wazon çiyê vacî, enstruman cinitene senen a? Ez aye wazon kilmek vacî. Nika cinitene teyna pirodayîş; jû çî dest de, destê bînî de tel a, yan kî perde yo, ti deqa de defê dana piro o, nîyo. Yanî ez nika teyna xo ser o vacî ke ez şîkîn tembûr bicinî, her çî şîkîn ebe tembûr bicinî, ê çiyê bînî nişkîn bicinî. Jû ke mi ra va, na lawike bicine ez ke şîkîna a lawike bicinî, o waxt ez şîkîn vacî yî enstruman cinena. Hama jû ke vano ya, ez şîkîn tembûr bicinî, jû lawike muso vano ez şîkîno tembûr yan nê ensturumanî bicinî. Hênî nîyo. Flut, gîtar, percussion seba mi ravêr henî bî hama nika ez tembûr cinûn.

Muzîkê kirmancan ser o ti se vana? Rewşa muzîkê ma se vînena û seba averşiyayîşê ey ganî çî bibo?

Teyna muzîk de nê, her çî de orjînalê xo çik o, a orjînalîye ra ti çîqa ke dûrî şîya ti hondê xirabîne kena. Karo ke ti ana werte, ti fikir kena ke o çiyê rind o. Eslê ci de ti xirabîne kena. Faydê to nêreseno ê çî. Çayê? Nika muzîkê kurmanckî de, kirmancî de naye zaf vînon. En zaf kî kurmanckî de vînon. Mi gore raverberdene êna manaya xirabîkerdene. Çayê hênî von? Ensturumanê ke têt çîn ê, ê muzîk de çînê bî, bingê ke xelet ame fam kerdene, o çî beno xirabin. Muzîkê sarî de jû enstruman ke têt çîne bî ti ebe nameyê dewlemend kerdene, nameyê ravêrberdene ser o enstruman ana kena werte, ebe yînu virazena gorê mi ti kena xirabe. Çunke her kes muzîkê xo çik o, zereyê ci esto, çiyê ke têt o, ebe ê ano werte û virazeno. Ancax hênî rindek aseno. Ewropayî çayê honde muzîkê ma rê eleqedar ê? Çunke çiyê orjînalî dîqet onceno. Weş aseno. Org anê, ma vacîme ensturumanê elektronîkî anê kene wertê. Gereke nê

Gule Mayera: ZONÊ XO RA AR MEKERÊ!

Roportajkerdax: Mutlu CAN

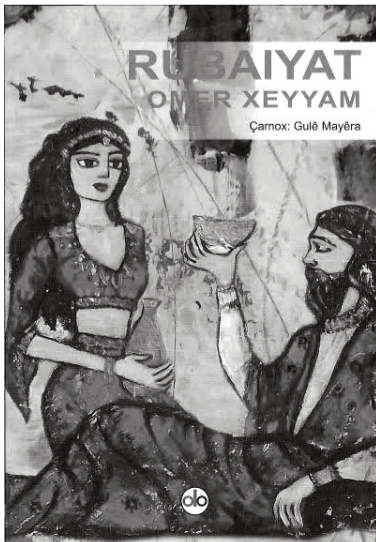
mebê. Muzîkê Elewî-Qizilbaşîye ra orneg bidî, mesela, tembûrê hîrêtel vanê (dede sazî). Eke xerca nînu to çî ard da piro ebe yî enstrumanû vat, ti a rindekiye kena xirab. Ez no mabên de îye ke muzîkê sarê ma, vanê ma “Muzîkê Modernî” virazenîme, name danê muzîkê xo, qarşiyê înu de nêvinden. Nêvan ke yî rast nêkenê. Ê mi, bingeyê mi de no çiyê ke ez von, o esto.

Xeyalê to yo tewr pîl çî yo?

Xeyalê min o en pîl roje bibo ke zonê mi bicerîyo. Ez bêrî cayê hende rind, biresî wextê henên ke zonê xo qesê bikerî. En xeyalê min o girs no wo. Heta ke o keso ke rastê mi êno ez wazeno mi de ebe zonê mi qesê bikero. Sarê bînî senî ke teyna zonê xo qesê kenê ez kî seba ma yî rojû xeyal kena yanî.

No mîyan de ma zanenîmê ke to par reya verêne Omer Xeyam çarna kirmancî. Tayê eşkenê hikayeya na xebata xo ra qal bikerî?

Ravêr ez wazon vajî ke qey mi Xeyam tercume kerd? Çayê o bîn ya kî ê bînî nê, Xeyam? Tayê çî vajî. Nika rubaîyê ke Xeyamî nusnê, pêrunê de o çiyê ke ez xo vînen, yî estê. Meseleyê ke, qeseyê ke, wastenê ke yî ardê zon, say ke wastenê min ê, say ke fikrê min ê. Hende mi ra nêjdî yê ke mi xo tede dî. Yanî ez şîkîna vajî mi rubaîyanê Xeyamî de xo dî. Mesela, o vano ke “mordem gereka waxto ke têt o, waxto ke solix cêno, werte der o, yî waxtî rê wayîr biveciyo. Meşte, sodir, vizêr, ravêrî mordemîye rê qet faydê xo çîn a, kara xo çîn a. Deqaya ke ti werte der a, aye rê wayîr biveciye ke canê to, bîyayena to çiyê rê bibo. Zobîna Xeyam vano se? Heskerdene ser o zaf çî vano, waştî ser o zaf çî vano. Tayê çiyê ke ê nusnayê, xelê kes xelet fam keno. Say ke karê simitene ser o, serxoşîne ser o nusno. Ya kî teyna vato bisime, qaytê dewranê xo bike. Say ke o teyna qalê dewranê xo kerdene ra qalî kerd. Hama hênî nîyo. Xeyam zanayox o. Tarîx de cawo henên gureto ke teyna saîrenî,

teyna rubaîyat nêusno. Teyna edebîyatî ser o kar nêkerdo. Hem zanayox o, hem astronomî ser o, hem matematîkî ser o xelê çiyûn ser o gurîyo. Nê çiyê ke nika çimanê ma ver der ê, kam zano belka ma ravêr de ê dîyê. Yanî kilmekî vajî, Xeyam hem kî jû zanayox o. Xora jû zanayox ra kî qeseyê nîya rindekî vecînê. Ez kî kuto înu dima.

Gorê to zehmetîya karê açarnayîşî çî ya? Na mana da to kamcîn tewir problemî vîyarnayî?

Mi zaf waştêne ke kaşkêna mi fariskî bizane-têne. Qeseyê ke mi zonê maya xo de dîyê, nusnê, kaskêna mi dîrekt fariskî ra biçarnêne kirmancî. Çi heyf ke ez fariskî nêzon. Aye ra mi tirkî ra çarna. Xeyam de açarnayîşo tewr ravêrî -tirkî de- Selahaddin Eyuboğluyî kerd. Mi açarnayîşê bînû kî zaf dî, înu ser gurîya û înan ra îstifade kerd. Feqet gorê serkerdena mi, en rind yê Eyuboğluyî bî. Yan kî mi ey ra nejdî xo rê kes nêdî. Aye ra mi Selahaddin Eyuboğluyî ra zaf çarna.

Çetînîya açarnayîşî çik bî? Roj bi roje mi fikr kerd. Jû qesewo ke ey vato, zonê ma de kamcî qese wa? A nîyama mi vîr. Çayê? Zonê ma ne pêroyî êno qesê kerdene, ne kî musnayîşê yî esto. Hem kî dormê mi de ne kes esto ke ez qesê bikerî. O waxt ez Almanya de bîyo. Nika îta der a, Tirkîya de. Waxto ke mi Xeyam çarnêne ez Almanya de bîyo. Qet kes çînê bî, aye ra qesê dima şiyêne, qesê dima fetelîyayêne. Hama mi dî!

To rind kerd. Dest û payê to weş bê. Pekî tî nê wextan se kena? Nika verê to de çî esto yan kî çî estê?

Ez hurmîna karanê xo ken; hem muzîk hem nusnayîş, wazon têdust de berî. Jû êyê bînî mevîyaro. Nika karêdê min ê albumî esto, wazon yî ser o bigurîye. Xora muzîko ke ez nika virazen, ez xoser virazen. Qese û qaydeyan ez bi xo virazon. Lawikê ke ravêr û kan ê, înu kî van hama nika albumo ke wazon biveci pêro ê mi benê. Uca ra ke bêrî nusnayîşî ser, nika jû dosyaya kitabê mi hazir a. Şîrê min ê. Çiyode bîn, o ke mi qedêno kî esto. Jû sanika Samed Behrengî esta, seba domanû, “Masewo Sîyawo Qijkek” mi a çarna zonê ma. Rojanê vernîya ma planê mi nînu ser esto.

Ti rewşa kirmancî senî vînena? Ti eşkenê vîzêr û ewroyê zîwanê ma muqayese bikerî?

Goreyê verî, nika halo ke ma teder îme, rind o. Çayê rind o? En ravêr ma ferq kerd ke, eke ma qesê mekerîmê, ma wayîr mevejîmê, zonê ma mîreno. Qet nêbo ma nika hêşar bîmê, ma hayigê xo bîmê. Ma dî ke zonê ma werteyê terteyî der o, ma dest ra sono. Uca de rindîye esta feqet hem rindîye hem xirabîye tedust ê. Gorê verî nika millet qesê nêkeno. Ravêr qesekerdene zêde bî. Heşarbîyene, hayîgbîyene esta feqet qesekerdene çîn a.

Tam zî tîya de ez wazena bipersa seba apeymendiş û averşiyayîşê kirmancî çiyê tewr muhîm yan zî heyatî çî yo?

En heyatî, en muhîm o çiyê ke mordem zonê xo ra ar mekero. Ez Tv-10 de program virazon. Nameyê programê mi “Semig” o. Her sêseme saete 20:00 de meymanû, yî ke jû çî ser gurîne, karê xo estê înu an, weşîye ser o qesê kon. Jûyî rê telefon kon, programî ra ver; êna nîna, çiyê esto yan çîn o. Van “Ma bi xêr” ez zonê ma qesê kon. O ke ez têt qesê ken, meşte beno meymanê mi, program de zonê ma qisey keno, mi rê telefon de vano: “Kusura bakma şu an otobüsteyim, konuşamıyorum. (Qusûrê mi ra qayt meke, ez ha wo otobus der a, nêşkîna qesê bikerî.)

Ez hênî vana ke, o keso ke êno mi rê beno meyman, derdê xo esto; no zon meyro xo vîr ra kerdene. Hama eke program de esto, teber de, xerca program ke çînê bo, o mero. Çunke problemê ey o henên çîn o. Yanî çiyê en muhîm gere kes zonê xo ra ar mekero. Her ca de ebe zonê xo qesê bikero. Jû kî, pîya kêmiya ke kesê qarşiyê xo de vînen, wa verê cû racero xo de bivîno. > > >

>>>

Ge-ge program de mi rê telefon de vanê "Ti niş-kîna zonê ma qesê bikerê yaw!" Peynîye de "yaw" kî esto. Ez kî van, no ca cayê mi nîyo, tapuya mi nîya. O keso ke mi ra rind qesê keno, wazeno mi ra dahîna rind bikero, ravêr bero, hurmetê mi ci rê esto. Wa bero. Hama wa bizano ke o ke ame îta seke ez îta vindena wa hênî vîndero. Teber de kî zonê xo qesê bikero...

Hama tabî heto bîn ra omîd kî zerrîya mi de jîl dano. Nê pêro bîyayîşan ra teber cencê nikayîni ez vînen ke zaf eleqedarîya xo esta, hetê qesêkerdene ra eleqa musnenê. Qet mebo vanê ke "Sucê ma nîyo. Ma û pîyê ma, ma de qesê nêkerd." Nika wanênê, qursan pers kenê û qursan fetelînê. Yanî reaksiyonê rindî estê.

To gore bes o?

Nê, bes nîyo. Mi gore hata ke zonê ma zonê perwerdeyî mebo, jû neslê ma yo newe ke mektebo verên ra heta lîse-unîversîte zonê ma de perwerde mevîno, kokimîya xo de domananê xo de kirmanckî qesê mekero zonê ma nêxelesîno ra. Hata ê waxtan problemê zonê ma nêqedînê.

Çîyo ke ti wazena îlawe bikerî, ma înan bi-goşdarîme.

Karê muzîkî, karê nusnayîşî, weşîye de cayê rindî de vindetiş qet ferq nêkeno, peynîye de însanode rind bîyayene (destê xo bena qelbê xo ser) îta ra vêreno ra ke her kes teyna wayîrê xo, wayîrê qesa xo vecîyo. Her kes teyna qaytê zerrîya xo bikero. Qet qal û qîrê jû kesê bînî mekero. Sarê ma de çîyê nîyanênî zaf ê. Her kes çik ke destbera ci ra ame wa ê bikero. Zobîna jû ke çîyê kerd, jû kar dî, ê ser o gurîya virnîya ey de vîndero. Teyna vatena mi na wa.

Ez to rê zaf sipas kena Gula delale.

Wes û war be.

İstanbul, 16.05.2014

**BÎYAYÎŞÊ ZIWANAN SER O
TEORÎ Û EFSANEYÎ****Mujdat GÎZLÎGOL**

Însanan timûtîm ziwan meraq kerdo; ziwani senî virazîyayê, sifte kamcî ziwan qisey bîyo. Nê pêro meraq kerdê. Labelê qando ke nuştîş zaf zaf behdê qiseykerdişî vijyayo însanî nêşenê cewabê nê persan bidê. Belgeyê tewr kehanî 5500 serrî ney ra ver, wextê sumeran ra mendê. Tarîx de zaf merdiman bîyayîşê ziwani meraq kerdo û ziwani ser o xebetîyayê. 500 serrî verê Îsayî yew merdim hindistanî bi nameyê Yaksa nê gureyî ser o xebetîyayo. Bê ney wextê Herakleitosî ra Demortitos, wextê romayîyan ra Varro û Donatus zî ziwani ser o xebetîyayê.

Bîyayîşê ziwanan de nê di efsaneyî zaf yenê vatiş:

1.Efsaneyê Kûleya Babîlî

Kûleya Babîlî zaf efsaneyan de û zaf kitabana de ravêrena. Goreyê nê efsaneyî, vanê, însanî qando ke biresê Homayî kûle virazenê. Na kûle roj bi roje bena berz. Homa vînenê ke kûle ha bena zaf berze, ê ke kûle virazenê, her yewî rê yew ziwan dano û her yewî erzeno cayê, pêrin vila keno. Ziwanê cîya-cîyayî zî wina virazênê.

2.Efsaneyê Qralê Misirî Psammetîkosî

Goreyê nê efsaneyî, vanê, qralê Misirî zaf meraq kerdo ke nê ziwani senî virazîyayê û sifte kamcî ziwan virazîyayo. Psammetîkos vano, merdim ziwani bi goş a museno, eceb yew merdim ke goşan ra nêşnaweno do kamcî ziwani qisey bikero. Psammetîkos nê meraqê xo dima veydano yew şîwaneyî. Di qeçekê ke newe ameyê dinya, dano nê şîwaneyî. Vano, nê qeçekan deke axur,

wa kes nînan nêvîno û wa kes nînan het yew qisa zî nêkero. Şîwane nê qeçekan keno axur. Şîwane bê wextê nan û awe nêşino nînan het. Qeçî tayn benê gird, rojê no şîwane senî ke şîno nînan het qeçî destanê xo kenê derg û vanê, "Bekos". No şîwane nê qeçekan beno qralî het, hal û mesela vano. Qral zî vînenê ke qeçî vanê "bekos". "Bekos" ziwandê Frîgya de yeno manaya nanî. Qral Psammetîkos vano, ziwan ihtîyacan a yeno meydan. Û vano, dinya de ziwano siftekên ziwane frîgyayîjan o. Na mesela Homerosî nuşt a ameya no dem.

Bê nê di efsaneyan hewtna teorî estê. Esas, zaf teorî estê la êyê ke zaf yenê qebûlkerdiş nê yê.

1.Teorîyê Ademî: Goreyê nê teorî, Homayî Adem viraşt a rişt a dinya. Ademî name nayo heme çî ya. Ziwani zî wina ameyê meydan.

2.Teorîyê Gulbangî (reflection-yansimayankî): Însanan der û dormeyê xo de çî veng eşnawito teqlîd kerdo û ziwani nê teqlîdî ra ameyê meydan.

3.Teorîyê Îterjeksîyonî (tedbîr-ünlem): Însananê verênan tersê xo, keyfê xo, qehrê xo eşto teber û nê veng a zî ziwani ameyê meydan.

4.Teorîyê kar û xebate: Goreyê nê teorî, însanan timûtîm pîya kar kerdo. Însanan wexto ke karê xo kerdo, pîya vengî vetê. Nê vengî demî ya bîyê qiseyî û ziwani ameyê meydan.

5.Teorîyê Aşme: Însananê verênan rê aşme timûtîm qiymetin bî. Goreyê nê teorî însanan qisaya verêne aşme ra girota û ziwani zî a qisa ra bîyê vila.

6.Teorîyê Tîjî: Goreyê nê teorî, tîjî zaf qiymetin a û heme çî tîjî ra ameyo meydan. No semed ra ziwani zî tîjî ra vijîyayê.

7.Teorîyê muzîkî: Goreyê nê teorî, însanan xo mîyan de deyîrî/kilamî vatê. Qiseyî zî nê deyîran/kilaman ra virazîyayê.

EZ Û TI

Adir DÊRSIMIJ

Ez sey dara kewîye bîya
Çenê, ti kî pelê mi bîya
Germin virarîye fiştêne mi ra
Bereqîyêne mi rê sey astereyan
Min û vayî de reqs kerdêne to
Şîlîye de ma pîya rayîr şîyêne
Huyêne ma tîja homete de
Vayode girs vejîya roje
Rindeka mi, ti mi ra vaz bîya
Ti sey teyre perraya kafa mi ra
Verê lizgeyê mi bî huşk
Roz bê roz perê mi kêmî
Zerrê mi powa bê sewda to
Rut û repal mendune bêkes
Nê herre, nê awe, nê kî tîje
Weşîye nêanê na zerrîya mi
Bê to her çî rindekîya xo vîndî kerde
Leşa mi torjen pawena êdî
Ti ke cayê koyan ravurnê çenê
Vîyarteyê ma qet peyser nîno
Eşqê min û to rê oxir bo
Çimê mi adir temaşe kenê
Tari yo her ca la ti çin a

28/01/2013

FÎDE

Fîde adir na pa vêsa
Çê-çê, mi nêzana ke
No çê mi çira vêsna

Fîdê ti Heq zanena
Zerrîya to tenik a
Maya to cuwanik a

Fîdê Xizir bone ke
Ez teyna nêbîyo ke
Maya mi Teverike
Ma pîya vêsayîme

Ax lê kilê, yaman o
No waxt ma rê zaf giran o
Ax lê yaman o, yaman o
Nêheq zaf o, zulim giran o
Dano piro kişeno
Ne vîjdan o ne îman o...

Qese û qayîde:
Sevîm AYDIN

13.11.2013 / Wêranşar

HEYDERÊ MI

Yucel Eşşîzoglu

Heyderê mi, Heyderê mi
Akerde mend kêverê mi
Wa maya to to rê bimiro
Tim sîya yo qederê mi

Beşna ci ezêy bi dari
Qerşun ame bi cîgeri
Hinî na dinya heram a
Bê mi jî xo dima beri

Der û cîran ame pêser
Hesirê çiman bî laser
Ma hindi ke lorî kerdî
Heyderê mi nîno pêyser...

Alanya, 05.11.2013

WEXT VÎYARENO

To vatbî ke;
Wa şewdir bo
Xeyr bo!
Çend rojî derbaz bî
Dima çendna rojê bînî
Dima kî çend rojê bînî...

Murad MURXAN

**TI QEY
MI RA DÛRÎ YA**

Roja ke mi ti dîya
To tîmîyan kerd no zerrî
Mi va gereke aşîqê to bî
Ti qey mi ra dûrî ya

Ti êdî cuyê min a
Ti nan û awê min a
Ti mezg û zerrê min a
Ti qey mi ra dûrî ya

Wina meke ez nêşîno
Ti remena ez vindeno
Ez terseno to dima bêro
Ti qey mi ra dûrî ya

Bê to tîj nêakewena
Bê to şîlîye nêvarena
Bê to her ca tarî bena
Ti qey mi ra dûrî ya

Ez yeno nêzdî ti şîna dûrî
Tena esto vengê dar û berî
Vengê bînî heme bîyê vîni
Ti qey mi ra dûrî ya

Bes o êdî nêmend sebir
Wina şîro, peynîya mi qebir
Mi de ne mezg mend ne zî zerr
Ti qey mi ra dûrî ya

Rohelat AKTULUM

WERDÊ MA

Bişîye

Amadekare:
Nadîre Guntaş Aldatmaz**Malzeme:** Ardî, rûn, sole, hakî, awe

Ardan bivêje, orteyê ardan çal bike, sole bierze ci, hakan bişikne (4 hakî bes ê), awe deke zereyê çale. Bi dest têvde, sole rind bivilişne û heta ke mîrode nerm virazîya bialawe.

Rûn tawa de bivilişne (gerek rûn zêde bo), mîrî serê honîke de sey bicike angoreyê tawa bi-

viraje. Pê fekê bardaxe serê bicike de şeklan viraje. Tam orteyê ê şeklan bi pêçike lone bike ke rûn tey bigirîyo. Bicike zereyê

tawa de, orteyê rûnî de rone. Tawa adirî ser ne. Bicike hêdî-hêdî bipewcîyo. Yemo ju ke bî re sûr na rey yemo bîn bicarne. Di hetê bicike ke rind bî sûr, servis bike. Afîyet bo!

Not: Ferqê bişîye be nanê tawa ra na wo: Mîrê bişîye de herinda rûnî de hakî estê. Mîrê bişîye de rûn çin o la bişîye kî mîyanê rûnî de pewcîna.

JAN Û TI

Şeyda ASMÎN

Ruhê to de janode xemrî fetelîno. Ti kena nêkena nêşikîna ê janî ruhê xo ra dûr fiyê. Ti vecîna teber, mîyanê daran de, serê herre de warway fetelîna, feyde nêkeno. Jan cayê xo ra nêlewîno. Ti êna zere, cinayîşê kemane goşdarena, jan zîyadêr beno. Ti şona verê pencera, bîhnade xorîne ancena, feyde nêkeno. Xo nata-bota bi çîyan mucilnena, reyna fayde nêkeno. Ruhê to jan dano. Jan her şono pêroyê leşa to ra beno vila. Pêroyê leşa to pîşeno.

Janê çî yo no? Çira hende xedar o? Çira hende dejneno? Janê bêrîkerdişî yo?

To hende zaf bêrî kerda ke bîyo jan kewto ruhê to, kewto zerrîya to, nika kî pêroyê leşa to pîştî û her cayê to de zîbeno.

Ti hende bêrîya çî, bêrîya kamî kena? Bêrîya waştî? Maye? Pî û birayan? Vîyarteyî yan amayeyî? Yan no janê na vîstaya ke nêna cuyene vîyarena şona yo? Nêcuyayîşê na vîsta jan dano?

Qet yewê nînan kî nîyo. Reng û kerdenê nê cengî bîyo jan kewto canê to. Canê to nîya zîb-neno. Nê cengî ti kerda zime. Ti vana qey ti maya xo ra bîya nêbîya qet tîje nêdayo to ra.

Ti êdî nêwazena goş biderê televîzyonî ser. Xeberan de xeberê mergî hende normal vajîyenê ke janê ruhê to beno zîyadêr, ti êdî nêşikîna ke tehemul bikerê. Nê xeberî teynatîya to girênenê. Teynatîya to nanê adirî ser, girênenê. Her ke şono teynatîye bi to kena giran. Ti fikirîna ke ci rê çareyêk bîvînê, çiyê nêno vîra to. Çareyêk nêaseno. Ti do se bikerê? Ca bi to zaf bîyo teng. Dinya to rê bîya tenge. Ti vana qey dinya de to rê ca nêmendo. Ti bîya rencûra kerr û lalîya goristanan. Ti êdî nêşikîna na bêvengîya goristanan goşdar bikerê. Goristanî na dinya ra gandartir ê. Dinya merg a. Însanî merg ê.

Ti şodir senî ke hewn ra wurzena ra, o jan. Qey ê janî hewnanê şewe de kî ti ca nêverdaya? Hewnanê şewe de kî o bi to ra bîyo. Bi to ra wo. Aye ra kî hewnê şewe bi to heremnayo. Şewanê to keno derg. Ti her şewe hînî hîs kena ke şewe qet to ser de meqedîyo. Ti û şewe yewbînî demode derg û dila anê-benê. Tawo ke ti çimanê xo kena ya, o jan serê zerrîya to de tayê bîn xo keno giran û ronîştî.

Ti seba ke ê janî tayê vila bikerê vecîna ke şorê

Delarmer

merkezê bajarî. O jan bi to ra, ti şona ding de vindena. Şima pîya nîşenê ereba. Zereyê ereba de bi didananê beşan bi to ra huyeno. "Hîîîî ti şona kotî? Remena kotî? Ti şorê kotî ez bi to ra wa" vano. Teber ra manzarayade zaf weşe esta. Ti wazena bi a manzaraya weşe tayê janî vila bikerê, beyhude, o cayê xo ra nêlewîno. Senî ke berdoşode bêtoşe belayê xo çenekêk bido, sey sîye her ca de aye teqîb bikerê, jan kî to taqîb keno. Xelasîya to ci ra çin a. Ti nêşikîna rêça xo vîndî bikerê. Ti şona kotî ey kî bi

xo ra bena. O êdî bîyo parçeyêkê canê to. Ti peynîye de qerar dana ke mabênê xo û ey rind bikerê.

Hîîîî ti kî ameya?

Qey to va ti şikîna mi ra biremê?

Kamî to ra va ez to ra remena?

Nêzanen. Ti şodir rew wušta ra, to mirdiya xo milqîyê xo kerdî, to zewtê xo dayî mi ra, vecîya teber, ameya.

Ê se bîyo yanê, seba naye ez hesab bidêrî to?

Ti zanena, wazena bide nêwazena mede, seba mi xem nîyo.

Seba to çî xem o ke? Ma qey ti çî rey xeman wena?

Ti nîya fikirîna nê? Goreyê to qet xemê mi çîn ê. Ez teyna keyf kena ne?

Ti keyf kena ma ti se kena, eke to keyf mekerdêne to nîya didanî beş nêkerdêne û bi mi nêhuyêne.

Ax şima însanî estê şima.

Se bîyo ma însanan rê, ma se kerdo ke ti hende destê ma de bîya ax û zar.

Ma şima êdî se bikerê. Şima dinya werde qedênaye. Ma şima hîna se bikerê?

Ti nînan mi ra vana.

Nê vateyanê to ser o tayê bêveng maneno. Seke bifikirîyo. Bêvengîya xo bena derge. Xorîn fikirîno. Ti meraq kena ka çî vajo. Sereyê xo cor û cêr de hejnenno. Çimanê xo tîkê zereyê çimanê to keno:

Ti zanena, ez na rey nêvana şima, yanê însanan, zafê înan seba ke ez xo vîr ra kerda halê na dinya nîya xirab o.

Nê qiseyanê ey dima êdî to ey ra hes kerd. Çiqas to bidejno kî to ey ra hes kerd...

Qeretepe/Efrîn, 17.10.2013

WA QE

Hacer PETEKKAYA

Wa qe her ca dar û ber bo
Wa qe hemi ca awî bo
Nêwazeno, nêwazeno
Ez welatê xo wazeno

Koyê welatê mi bes ê
Herra welatê mi bes a
Nêwazeno, nêwazeno
Yewna welat nêwazeno

Wa qe hemi ca sêmin bo
Wa qe her ca altunin bo
Nêwazeno, nêwazeno
Ez şarê xo wazeno

Welatê mi waştîyê mi
Ziwanê mi evîna mi
Ez to rê vano welato
Kes ma rê sey to nêbeno

WIJA KOTÎ YO?

Feyza ADABEYÎ

Deha o mi rê bibi weswese. Çimkî mi rojê sebebên ra rojeyê xwu şikitbi. Mi tim vatê eceb îcab keno ez şeştî û jû roj roje tepşa yan nêtepşa!

Mi numereyê muftîlixîye fîna xwu dest. Rocên ki keye sakîn bi ez geyraya wijay. Mi va ez derdê xwu winî ayrintilî vaja ki wa tam fehm kero, goreyê ey mi rê fetwa bido.

Neyse, ez geyraya:

- Elooo! Wija muftîlixî ya? Ez qaîl a jêwêndo yetkîlî ya qisey bikera.

- Temam, ti vaje wayê...

- Nika ez wextên di şîya Îstanbul. Rehat-sizlixîyênda min a ki mi bol tewnayê estbî. Mi randewu girot. Hama rendewuyê mi raştê menga roceyî ame...

- Deqayê wayê, ez bida imbazî..

- Bidi.

- Xoca ez nêweş bîya, şîbîya Îstanbul. Mi rendewu çî zorên a girot. Roja randewudê mi jî raştê roceyî ameye. Ez şîya muayene biba ki mi rê se vajê! Va, ti dê dekwê ultrasyon. Ew qande ney jî ti dê bol bol aw bişimê. Ez şaş menda. Ez jî roje ya. Heya nika jî mi qet-hîna rojeyê xwu nêşikito. Ez nika senî bişikna! Imbazenda min a bol sofî esta. Ez vijyaya teber, geyraya aye. Labrê telefonê ci nêantê, ma pêra çiyên fehm nêkerd. Ez jî geyraya warda xwu ya ki sûk di ya. Mi na mersela aye rê va. Aye jî va, bişikni, çiyên nêbeno. No qandê weşîye yo. Ez duşmîş bîya, nika muayene nêba se, nêşena nê şansî fîna xwu dest fîna. Ew ez tim nê derdî ra muzderîb a. Ez şîya, mi di şuşeyî aw girot û mi aw heme ca elamatî şimîti.

- Nika xoca îcab keno ez şeştî û jû roj roje tepşa yan nêtepşa?

- Waya mi ti geyraya kotî?

- Muftîlixîeeey.

- Tîya eczaxane yo!

Da Zîne tornê xo Farisî ra vona, ti ariş benî arêye, la ti arêwanî nas kenî? We vono nê. De goştarî bikîn Da Zîne se vona:

-Namê ey Zalîk o. Arêwanî hewt dewon o. Serron reyde ha inî karî dewom keno. Axayon, mîron û meşayîxon reyde werzen û roşeno. Yew pertalîn o, şelwaronê ey ra hezar pîne kuweno. No Kirdane de çiqas qal û qirfi, fabl û estanekî û zurî vacîyeyê se, we zono. Raştâ qale, in hewa zî kirretî ey zaf zaf o. Labelê zêd ra bexil o. Yew leteyê nanî rê geber beno. Hendayê yew gayî gird o. Emrê ey zî Ujî (gemîya Nûhî de xebatkarêk) dergêr o. Şar emel û fêlonê ey fam nêkeno. Hêrs û qîrayîşê ey zî pêro xap û zurî yê. Kam ke ariş beno arêye, tedir şert keno. Û timûtîm qezenc zî keno. Hela ke nefes dano gêno, bena xira-xira sîneyê ey. Ge-ge bermeno, ge-ge zî huyeno. Zaf zî zexel o. Derdîn û lomeyên o. Rêç o rêçikan kî perseno. La ti tira nêvajî ke ti kom î! Wa, nêzano ti tornê min û Hesîm Axa yî...

Faris vano qey? Da Zîne vona, eger to şert qebul kerd û qezenc kerd, ti bonder benî.

Xort barê arişî hedre keno û şino arêye. Dêka ey vona, ti xeyr şêrî, silamet bêrî.

Faris qijêkey ra şîyo bacarê Xarpêtî de qeleçiyon het de mendo. Yew deme zî qerajê Palî de simsarîye kerda. Ey zî xo gore çina dinya dirnaya; galgal û zurî kerdiş de bêqûsur o. Welhasil, Faris nêma saete ra pey reseno arêye, silam dono. Zalîk vono, ti xeyr ûmeyî warza. Ti kam dewe ra yî? Faris vono ez zîyarîj o, barixa Xeribon ra lajî Hacî Elî yo. Faris zurî keno. Zal vono, Hecî Elî tuj bi la yew feqîrek bi. Cayê ey cenet bo.

Hawayo ki dadîya ey vatbi Zalîk o hawa bi. Şal û şelwarê ey pîneyan ra nêasenê. Hema-hema pîne pîneyî ser o bi. Zal vono, ti mi nas kenî? Faris vono ney! Vono, şarê nê mintîqa-yan pêro mi sinasnenî. Nameyî mi Zal o. Zalî Rustemî. Vono, ez yew feqîro bêkes o. Çi ray zî nêzevjîyayo. Ez nê arêyî de maneno.

Binê çimon ra ûneyeno Farisî ra. Teştareyî rê nêma saete menda ke dora Farisî yena. Zereyê arêyî tarî yo. Şîpa arêyî xuşena û çeç-

DI ZUREKERÎ

Arêkerdox: **Mistefa GOMAYIY**

çeço çeçeno. Extiyar sey qirdikî çimê xo peyser tadono û Farisî ra vono, xorto, ma nêbi veyşon? Faris vono emrê to mi ra dergêr o, ti zonî. Vono, ma na taşte de pelxaç pewcenê. Faris vono, wa bo. We vono, la ma şert rûnonî. Faris vono senî? Vono ma zurî kenî. Faris vono, tamam. Zalê Rustemî vono, hela ki mi qisey kerd, gere ti qala mi nêbirnî. Faris vono, tamam. Labelê yew rey ti qala mi birna se, ti kij benî. Kam ki nişa cewab bido, ma bara arişê ey ra pelxaç pewcenê.

Zalîk dest pêkeno vano, wext û zamanan de yew qatira ma ya delû bîye. Ma pê aye zaf kolî kirîştene. Yew dem ra pey, paştîya aye rîş bîye. Ma ca bi ca gêrayî daruyê rîşe çin bi. Welhasil, pîyê mi weseyna Mela Beşîrî, ame bi mêmânê ma. Pîyê mi va, mela, hal û hewalê qatira ma in hewa yo. Yew rîşa pîse qorrika aye wa ûmeya, dermanê xo çin o. Melayî va, qatire bêyarî ez vîno. Ma qatire arde, melayî ûnya, va, îlacê îna rîşe dendikê gozan ê. Qayde û qismetî rê a serre dewa ma de çileyê zimistanê de yew mijî rona û gozêran gozî nêgrewtî. Ma der û cîranî, şelikî û taxî, dewî verday pê, ma nişay yew goze

peyda bikerî. Yew şewe ma ha odaya Qember Axayî de teraqnenê, dehkeraya qatire dekewte mîyan. Mi dî Tajdîn Axayî va, lîya par payîzî mi gozêra ma ya xije ra yew goze şikite, dendikê aye werde. Eceba didanê mi ver de cayê yew hebe çin a? Tajdînî yew dasîya gezî girewte, devirîya dindonê xo ra, yew hebê dendike vete. Ma hay heşem keyfweş bîy. Û ma a dendiki sey yew tutê sabayî xo dest ra çarna û berde na rîşa qatire ser û ma şîy kewtî ra. Nimajê sibayî de maya mi şina axur, çî vîno! Ma dî yew vengo berz a va heywax û heywaax! Mi xo bi xo va, herhal qatira ma geber bîya. Badê cû ma pîl û qijî şîy ke pîzeyê qatire şeqayo û rêçikî gozêre veciyayo. Badê pey, moneyî qatire de yew gozêre xelfe da bîye girde. Yew hefte ra pey zî gozêre gozî girewtî. Şaxê gozêre hinde ke bîyî xişnî, ma nêşayne gilane aye tepîşî. Û pîyê mi yew qil-meyê herre eşt gozêre, ma dî o qilmeyê herre gozêre ser o bi yew deşta girde. Kelomê Homayî xîlafe çin a. Bin de qatire, qatire ser o gozêre û gozêre ser o zî yew deşta hîraye peyda bîye. Dadîya mi va, firset no firset o, ma na deşte de bostan biramî. Ma lezalez xetî ûntî û xeta peyêne de zî kuyê qafî ramitî. Çend rojî ra pey, ma dî ke kuyî hende biyê xişnî, rîçik ra qilîyaya û şîya dekewta fekî kelaweka royê Dicle. Bawer bikere, awka royî kelaweke ra tepîya agaraye û nê dewon de zêd ra merdim, mal-milk, heywan û teyr-turî helak bîy.

Zalîkî va meselaya mi tamam. De ti vaje. Farisî dest pêkerd, va ez yew roje şîyne bacar, babîyê mi va, ma rê yew lîyo gird bide viraştîş, ma pê aqit pewjenî. Ez şîyo meydana firaççîyan, çike firaççî û baqirçî bî, mi ardî pêser, mi va, şima mi rê yew lîyeyo xişn virazenî ke wa hewt westayî zere de bixebitî, la wa vengê çakuçanê westayan nêşiro yew-bîno.

Nişka ra Zalîkî va, hero hero çî rey yew lîye hende gird bîyo? Faris huya, va, to qala mi birnaye, ti kij bî! Yê diyin zî, eke no lîye gird nêbo se, a kuya to ya xişne çinayî de pew-jêna?

MAM FÊRİZ

Arêkerdox: **Îhsan TEKTAŞ**
Mintîqa: **Licê**

Cayik beno cayik çinî beno. Homay pîlêr çew çinî beno. Yew mêriko feqîr beno. Xo rê şino verê korekî. Nameyê yi (ey) Mam Fêriz beno.

Mam Fêriz rocêk reyna xo rê şino verê korekî. Ewnêno ke heş û luy ha yewbînan di şa benê. Heş û luy bi Mam Fêrizî arqilîyenê û zaf şermayenê. Heş vana:

- Mam Fêriz nêbo nêbo ti cayik de behsê ma bikê.

Mam Fêriz vano:

- Nê hu! Ez senî qala çîyî onayinî kena.

Û agêreno şino keye. Heşa to zî yi dima şina ser locine goştarî kena.

Şan dîyêno Mam Fêriz vano:

- Tutên hela bêrên. Mi eyro ecêbêk dîya. Beran û penceran bigêrên. Mi rê tasêk aw bîyarên û der û

dorê mi di kom bibên. Ez şima rê qal bikî.

Tutê Mam Fêrizî beran û penceran şidênênê. Tasa awa yi anê. Der û dormereyê yi di kom benê.

Mam Fêriz hal û hewalê heş û luy tutanê xo rê qal keno. Heşa to zî ha ser locin de goştarî kena û veng şino ya (aye). Heş hêrs bena vana:

- Kero Mam Fêriz heke tu hatî ber gariz, ez ê te bikim tîr û fis!

(Hero Mam Fêriz eke ti ameyî verê korekî ez o to bikî tîr û fis).

Mam Fêriz terseno û hendîna nêaftareno şêro verê korekî. Demêk ra pey rocêk Mam Fêriz vano la ena heş ver bes nîyo û bizoteyêk adir gêno şino Paştâ Tilan (Paştâ Tilan, sînorê Keyê Emeran û Comelaşî de nameyê yew mintîqa yo. Keyê Emeran û Comelaş dewê Licê yê.). Adir verdeno der û dorî. Du û dumaxî keno ay cayan ser, dano piro şino mîyanê korekê xo. Hend ewnêno heş amey. Heş vana:

- Hero Mam Fêriz ti amey. Ez to xo rê kena loxmeyêko weş.

Mam Fêriz vano:

- Hela bewnî du û dumaxî ra. Dewaranê paşayî gerr veto. Donê heşan derman o. Ha gêrenê. Heşan kişenê û donê yin benê. Ti halê xo rê nêvêşena kewta mi dima. Xo rê biko etîra xo. Ti mi ra se vana?

Heş to tersena vana:

- Mam Fêriz ez xo rê xo dekî çara?

Mam Fêriz vano:

- Hema bê biko zereyê xirara mi. Mam Fêriz heş xapêneno keno zereyê xirara xo. Torzîn gêno heş wirde-wirde keno. Goştê ya zî peno pewceno keno sabun. Yo (o) tutê xo pê sereyê xo şonê.

Vistanika min li dîyaran

Rehmet li dê û bavên guhdaran
Nelet bê şeytanê li ber dîwaran.*

*Dewa ma de her estanike ra pey nê misrayî yenê vatiş. Mi na estanike dewa Licê Comelaş de pîrika xo Nedret Xanime ra goştarî kerda û sey fekê aye nuşta.

NAMEYÊ TO BI XÊR?

-Nameyê to bi xêr? Ti ça ra wa?
Ti hêrs bîya, herediyawa?

-Ez a gula gulistanî
Ewro bîya telîyê daristanî
Her û loke kewtî bostan
Ez bîya bêname û bêziwan

-Qisey nêkena, ti lal a?
Nênûsnena, ti cahil a?

-Bi ziwanê xo nêzana
Vajî, binûsnî ez nezan a
Farsî, tirkî û erebî
Pers bike, vajî hebî-hebî

-Bes! Meperse! Hemîd Hozan
Ez hesyaya xo, ti bizan

-Ma zî merdim ê, sey şarî
Bi ziwan, çand û hunerî
Çî rê kole û bindest î?
Qey xo çin î, seba şarî

Hemîd HOZAN

Vengê Domanan

Şahîn POLAT

Verê to ke kewt xerîbîye
Ruyê xo yaçarne mordemîye
Destê to ke kewt to ver
Hestiranê çiman bierze yêmê zerrîye
Nas meke bêkesîye
Hewrê sereyê to mekuyo zerrîya to
Çilaya çimê to
Roşt kere tarîyê zereyê bêwayîran
Bihuyîyo rîyê domanan!
Hard û alem, welatî û dugelî çi kî?
Pêro vêşo vay dîyo
Dîna bîya gola gonî,
Mordemî kerdê arêye
Gonî rêyênê ra
Pey de vanê haştî
Peştîya kamî ra? Serba kamî?
Cayo ke ma merdîme,
Cayo ke çermeyê çareyê ma dirîya
Lîlika çimanê domanan veşîya!
Çike mi re haştîya hukumranan!
Hukmê bezirganan!
Vindere law! Kar û gureyê mi esto...
Huyayîşe ruyê domanan remeno!
Va zaf meerzerê tam û tujê dîna darîno we ero!
Vinderê vengê domanan yeno!
Kar û gureyê mi esto!
Vengê domananê ma yeno!
Vinderê kar û gureyê mi esto!

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmêdê Dirihî

bizwêre (Pîran)
qeracêre (Pilemuriye)
vizdoyêre (Dêrsim)
vizêr (Darahênî)
vizêre (Licê)
viziyer (Pali)
viziyere (Maden)
viznêr (Mîyaran)
vizîyer (Çewlîg)

Kurmancî: bizî, bizo,
bizû, dara bûzyê,
darbizî, dara reş, dar-
sêwer, dirrdar, qere-
qac, reşdar
Soranî: wuzm
Goranî: darwizim,
narewen, wizim

Latînî: *Ulmus*
Tirkî : Karaağaç

Kurdê Zazayî

Eslê nê resimî
verî cu bi
nameyê
**"Kurdes Zazas
en Voyage"**
(Kurdê Zazayî
ke rayîr ra
şinî)sey
fotografêko
karpostal
weşanîyabi
(biewnîn:
NewePel, h. 67,
r. 8).
No resim zî
hetê Adam
Asarî ra bi
nameyê
**"Ottoman
Kurdish"**(Kurdê
Osmanî) newe
ra virazîyayo.

Amadekar:
Bilal Zilan

© Adam Asar - Ottoman Kurdish
Çimeyo orjînal: Kurdes Zazas en Voyage - Mission des PP. Capucins

Astuer hîşe-hîşe
Bavê kekê min çawîş e
Çawîşê piçûk e
Lorîna bûke
Payî pindeln î
Çimî guezeln î
Biza gilgêşar a
Eştâ qurnê dar a
Dîk şîyo sêr minara
Bueçê xwu kuwa ti çar a.

Quelo quelo quelmate
Quel kuwen kênûn beynate
Nûmê quel mi ...
Quel mi nûmê xwu vate

Oxwêşek
Emir dergok
Ûnvarûn verok
Vistowrî kergok
Vistowre dîkek

Lû lû lûlû
Dim şengû palengû
Naver a, wever a
Kuzî ûmo kerg berda
Berda in peyûn d' werda
Nîye aste nîye pueste
Barê qijûn girgeste
Barê wûkê min qineste

Çewlîg ra Mamikî

Arêkerdax: Îsmet BOR

Lû lû luya zerd
Çimdik kena inû verd
Ûmê şûmîye wûkê min werd

Lû lû leqûwere
Gûn guelikûn têmîyon kere
Ber gawûni ver kere
Gawûn şino in sere
Yo dîk vejîyo minare
Bueçê xwu kuwa ti çare

Ha meşkê, ha due wo
Mi nê pel o, nê kew o
Şarî meşk û welê xo şênî
Ez verê adirî de venîyenî
Laj kutîk amên ez kuwênî
Ez kuwênî helisnênî
Gurr meşkê gurr!
Mi şawa to şawa
Hellê diwar dîyawa
Buejîyûn meşkuel çarnawa
Kutîkûn meşkuel dirnawa
Laj teres eyr ez çuweyûn id
fatisnawa
Gurr meşkê gurr!

Meşkê mi meşkê herî
Rûn vejena lîterî
Qeldarîj bîyerî berî
Şêx Suwarûn çi kîr herî
Gurr meşkê gurr!

Meşkê mi meşkê bizi
Wuhar sûra qirmizi
Kutîkûn meşk ûnta duzi
Gurr meşkê gurr!

Meşkê mi meşkê gayî
Rûn vejena qelleyî
Rûej vejîyen sêr yegayî
Tesdaq ber bid malayî
Gurr meşkê gurr!

Ha meşkê, ha due wo
Mi nê pel o, nê kew o
Şarî meşk û welê xo şênî
Ez verê adirî de venîyenî
Laj kutîk amên ez kuwênî
Ez kuwênî helisnênî
Gurr meşkê gurr!

Kuelim kuelê hezazî
Bîn ardûn ra gilarzî
Şarê ma Şemûmê ma
Tirkê ma xuelûmê ma
Şarî Şemi berda
Hêt Sîwûnî ser da
Sîwûn o, girûn o
Mexelê meyûn o
Textê xatûnûn o
Di bowrûn gêrenî
Nûxtik awk vînenî
Pey kincûn Kal Evdî şuweni
Kal Evdî gawûn o
Pistin yi pir nûn o
Barê ma nîyedûno
Barê ... cûno